

УДК: 339.542.2

**РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ПЕРСПЕКТИВ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

*Ю.В. Ярошенко, студентка факультет економіки та менеджменту
Науковий керівник – Н.М. Даценко, асистент кафедри менеджменту
ВП НУБіП України України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Особливості євроінтеграційних процесів в аграрній сфері зводяться до процесу структурного наближення аграрних секторів національних економік на базі утворення спільного ринкового простору сільськогосподарського продовольства, сировини і послуг, поширення міжнародних форм господарювання, зростання компліментарності агропромислових комплексів, узгодження аграрної економічної політики та спільного регулювання господарюючих суб'єктів на основі міждержавних угод.

Ключові слова: *зовнішньоторговельні перспективи, зона вільної торгівлі, експортний потенціал, продовольчий ринок, імпорт продовольчих товарів, тарифне та нетарифне регулювання.*

Постановка проблеми. Дослідження перспектив входження підприємств аграрного сектору України на ринок Європейського Союзу є актуальним, оскільки очевидна необхідність подальшого розвитку і розширення присутності вітчизняних виробників агропродовольчої продукції на світових ринках. На сучасному етапі економічна ситуація в агропромисловому комплексі (АПК) України ускладнена рядом проблем, сприяти розв'язанню яких може тільки поглиблення його інтеграції в систему світогосподарських зв'язків.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика партнерства з Євросоюзом і ряд питань теоретичного та прикладного змісту знайшли відображення в працях В. Андрійчука, О. Білоруса, В. Будкіна, В. Власова, А. Гальчинського, В. Геєця, В. Горьового, В. Губенка, С. Дем'яненка, О. Жемойди, Т. Зінчук, С. Кваші, А. Кредісова, Л. Михайлової, А. Мокія, А. Румянцева, П. Саблука, А. Філіпенка та ін.

Мета статті. Висвітлення механізмів державного управління щодо ескалації експортного потенціалу АПК України в контексті економічної інтеграції до структур ЄС та пошуку шляхів подолання негативних наслідків цього процесу на аграрний сектор вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу. Європейський Союз – це невичерпне джерело досвіду функціонування ринкової соціально орієнтованої економіки та державного регулювання економічних процесів. Очевидно, саме тут Україна може отримати знання щодо розробки й реалізації результативної антимонопольної політики та недопущення надмірної концентрації ринку окремими його учасниками.

Становлення та розвиток в Україні основ ринкової економіки, її інтеграція у світовий економічний простір призвели до зростання ролі зовнішньої торгівлі у відтворювальному процесі, посилення впливу кон'юнктури світового ринку на параметри розвитку економіки держави. Ситуацію на світовому ринку продовольства сьогодні швидко змінюють нові рушійні сили, такі як зміна клімату, високі ціни на енергоресурси, глобалізація й урбанізація. Вплив великомасштабного приватного сектору у світовій продовольчій системі та гуртово-роздрібних торговців продовольством також швидко зростає. Зміна харчової цінності, підвищення товарних цін, нові зв'язки між споживачами та виробниками мають критичне значення для бідних і уразливих у продовольчому відношенні верств населення. Тому дослідження та інтерпретація сучасних тенденцій і нових викликів на світовому продовольчому ринку важливі для забезпечення суб'єктів формування аграрної політики відповідною інформацією, мобілізації адекватних ресурсів на місцевому, регіональному та національному рівнях.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Угода про створення зони вільної торгівлі передбачає нульову ставку митних тарифів по більшості товарних груп з обох сторін. Однак, крім тарифів, значною мірою доступ до європейських ринків українським товарам обмежують нетарифні бар'єри, такі як невідповідність стандартів продукції, відмінність митної системи та процедур оцінки відповідності продукції. Додатковий бар'єр для українських товарів – преференційні правила походження товарів, які застосовує Європейський Союз.

Зниження рівня ввізного мита безпосередньо вплине на надходження до Державного бюджету – вони скоротяться на суму імпортного мита на продукцію, що ввозиться з країн Європейського Союзу. Водночас скоротиться час, потрібний для супровідних процедур, а отже, підвищиться ефективність роботи митниці.

Зменшення до нуля імпортного мита означатиме здешевлення європейської агропродовольчої продукції на внутрішньому ринку, що буде сприятливим для українських споживачів. Враховуючи, що третину імпорту з ЄС нині становлять обладнання, устаткування та транспортні засоби, здешевлення цієї промислової продукції сприятиме швидшому оновленню основних фондів сільськогосподарських підприємств, впровадженню сучасних технологій із переробки сільськогосподарської сировини, а отже, й більшій ефективності АПК України. Зростання конкуренції на українському ринку позначиться передусім на виробниках агропродовольчої продукції низької якості, яким доведеться збільшувати витрати на підвищення її якісних параметрів та розроблення ефективної маркетингової стратегії.

Найбільшу вигоду від скасування митних тарифів отримають українські експортери. Оскільки на сьогодні вітчизняні експортери сільськогосподарської продукції спеціалізуються переважно на товарах із низьким ступенем переробки, то фактор лібералізації торгівлі, який безпосередньо впливатиме на зменшення ціни експортованих товарів, позитивно впливатиме на підвищення їх конкурентоспроможності на спільному ринку ЄС.

Проте зона вільної торгівлі несе як можливості економічного зростання, так і загрози для країни, її галузей і підприємств.

Зацікавлені в подоланні тарифних і нетарифних бар'єрів українські експортери та імпортери агропродовольчої продукції, для яких можливі економічні втрати від зміни стандартів. Але ці втрати вони зможуть компенсувати зростанням прибутків через збільшення обсягів торгівлі внаслідок подолання вхідних бар'єрів та підвищення іміджу українських продовольчих товарів на європейському ринку, а також підвищення ефективності роботи української митниці.

Таблиця 1

**Переваги та недоліки для вітчизняного аграрного сектора в
зовнішньоекономічній діяльності у контексті вступу до ЄС**

Переваги	Недоліки
- дешеві природні та людські ресурси;	- втрата частини вітчизняної сировинної бази;
- наявність земель екологічної мережі;	- зростання цін на с.-г. продукцію;
- значні незадіяні виробничі потужності переробних підприємств;	- можливість об'єднання окремих фірм країн-учасниць, що посилить панування монополій;
- вигідне геополітичне положення України.	- загострення проблем галузі в короткостроковому періоді.

СЕКЦІЯ 2
«Інновації в економіці та менеджменті:
аналіз проблем і стратегія розвитку»»

На шляху до євроінтеграції нашої державі потрібно розв'язати проблеми, які з'являться внаслідок можливого зменшення надходжень до державного бюджету від експортного і імпортного мита, збільшення витрат на реформу системи стандартизації, необхідності реформи митної системи. Компетентні органи державного управління мають розробити програми підтримки українських сільськогосподарських виробників, які будуть змушені приймати нові стандарти якості харчових продуктів.

Таблиця 2

**Можливості та загрози для вітчизняного аграрного сектора в
зовнішньоекономічній діяльності у контексті вступу до ЄС**

Можливості	Загрози
- використання країнами-учасницями переваг від економії масштабу виробництва;	- відтік ресурсів із менш розвинених в економічному відношенні країн-членів союзу до більш розвинутих з метою мінімізації витрат;
- збільшення обсягів іноземних інвестицій;	- зростання конкуренції між виробниками країн-членів ЄС;
- преференції при укладанні міжнародних угод країн-учасниць;	- загострення проблем аграрного сектора та серія банкрутств неефективних підприємств, зростання рівня безробіття.
- збільшення ємності ринку с.-г. продукції ЄС.	- обмежені можливості стандартизації вітчизняної с.-г. продукції;

Процес реформування агропромислового комплексу України можна зробити ефективнішим через залучення іноземних інвестицій до модернізації існуючих та створення нових підприємств з виробництва та переробки сільськогосподарської сировини [3]. Угода про зону вільної торгівлі сприятиме включенню українських аграрних підприємств до європейських вертикально інтегрованих маркетингових систем із виробництва і постачання продовольчих товарів.

Пристосування до нових стандартів і правил торгівлі, що неодмінно пов'язано з поглибленням відносин із ЄС в рамках зони вільної торгівлі, потребуватиме від українських сільськогосподарських виробників збільшення витрат у короткостроковій перспективі. Однак у довгостроковій перспективі це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної агропродовольчої продукції і, як наслідок, закріпленню своїх позицій на внутрішньому ринку та збільшенню експорту на світові продовольчі ринки [4]. Крім того, українські споживачі будуть мати доступ до більш якісних і дешевих продовольчих товарів. Здійснення реформ, які є наслідком укладання угоди про вільну торгівлю з ЄС, посилять довіру іноземних компаній до української економіки, що буде сприяти припливу іноземних інвестицій в Україну, в тому числі і в її агропромисловий комплекс.

Висновки. Співробітництво України з Європейським Союзом необхідне для технологічного оновлення вітчизняного сільськогосподарського виробництва, підвищенню рівня зайнятості на селі. Виробничі технології більшості українських сільськогосподарських підприємств відстають від тих, що їх використовують провідні європейські країни [5].

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Висновки. Співробітництво України з Європейським Союзом необхідне для технологічного оновлення вітчизняного сільськогосподарського виробництва, підвищенню рівня зайнятості на селі. Виробничі технології більшості українських сільськогосподарських підприємств відстають від тих, що їх використовують провідні європейські країни [5].

Пристосування до нових стандартів і правил торгівлі, що неодмінно пов'язано з поглибленням відносин із ЄС у рамках зони вільної торгівлі, потребуватиме від українських сільськогосподарських виробників збільшення витрат у короткостроковій перспективі. Однак у довгостроковій перспективі це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної агропродовольчої продукції і, як наслідок, закріпленню своїх позицій на внутрішньому ринку та збільшенню експорту на світові ринки. Крім того, українські споживачі матимуть доступ до більш якісних і дешевих продовольчих товарів. Здійснення реформ, які пов'язані з угодою про вільну торгівлю з ЄС, посилять довіру іноземних компаній до української економіки, що буде сприяти припливу іноземних інвестицій в АПК України.

Список літератури:

1. Липов В. В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини / В. В. Липов. – К. : Професіонал, 2008. – С. 157–158.
2. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : Програма економічних реформ на 2010–2014 роки від 2 черв. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Про затвердження Концепції науково-технічного розвитку галузей агропромислового виробництва України на період до 2015 року : Наказ Міністерства аграрної політики України від 10 квіт. 2008 р. № 240 // Агрокомпас. – 2011. – № 6. – С. 20.
4. Бабенко А. Г. Державне регулювання та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору / А. Г. Бабенко // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 85–88.
5. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку / Б. Й. Пасхавер, О. В. Шубравська, Л. В. Молдован та ін. – К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2012. – 432 с.

**РАЗВИТИЕ ВНЕШНЕТОРГОВЫХ ПЕРСПЕКТИВ
АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ
ЕВРОИНТЕГРАЦИИ**

*Ю.В. Ярошенко, студентка факультет економіки и менеджмента
Научный руководитель – Н.М. Даценко, ассистент кафедры менеджмента*

ОП НУБіП України України «Нежинский агротехнический институт»

Особенности интеграционных процессов в аграрной сфере сводятся к процессу структурного приближения аграрных секторов национальных экономик на базе создания совместного рыночного пространства сельскохозяйственного продовольствия, сырья и услуг, распространение международных форм хозяйствования, возрастание комплиментарности агропромышленных комплексов, согласования аграрной экономической политики и совместного регулирования хозяйствующих субъектов на основе межгосударственных соглашений.

Ключевые слова: внешнеторговые перспективы, зона свободной торговли, экспортный потенциал, продовольственный рынок, импорт продовольственных товаров, тарифное и нетарифное регулирование.

**DEVELOPMENT OF EXTERNAL TRADE PERSPECTIVES OF
UKRAINE'S AGRARIAN INDUSTRY COMPLEX IN THE CONTEXT OF
EUROPEAN INTEGRATION**

Y.V. Yaroshenko, a student of Economics and Management

Supervisor – N.M. Datsenko, Assastant of the Department of Management

SS of NULES of Ukraine Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»

Features of European integration processes in agriculture are reduced in the process of structural approximation agricultural sector of the economy based on the creation of a common agricultural market space food, raw materials and services, the spread of international forms of management, increase complementarity of agriculture, agricultural policy coordination and joint regulation of business entities in the basis of international agreements.

Keywords: external trade perspectives, free trade zone, export potential, food market, import of food, tariff and nontariff regulation.